

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра статистики та економічного аналізу

ЗАТВЕРДЖЕНО
Економічний факультет
«18» червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АГРАРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ»**

Галузь знань	<u>С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»</u>
Спеціальність	<u>С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»</u> <u>С1.01. Економіки</u>
Освітньо-наукова програма:	Економіка підприємств та галузей національного господарства
Факультет	<u>Економічний</u>
Розробники:	Анатолій ДІБРОВА, завідувач кафедри статистики та економічного аналізу, д.е.н., професор

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

«Аграрна політика в умовах глобалізації економіки»

Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів ступеня доктора філософії поглиблених знань щодо теоретико-методологічних засад формування та реалізації аграрної політики в умовах глобалізаційних трансформацій, посилення міжнародної економічної інтеграції та зростання викликів продовольчій безпеці. Дисципліна передбачає вивчення сучасних наукових підходів до аналізу аграрної політики, механізмів державного регулювання аграрного сектору, міжнародного досвіду підтримки сільського господарства та особливостей функціонування глобальних агропродовольчих ринків. Особлива увага приділяється дослідженню впливу глобалізації, міжнародної торгівлі, інтеграційних процесів, кліматичних змін, технологічних інновацій та геополітичних викликів на розвиток аграрного сектору та трансформацію аграрної політики. Розглядаються сучасні підходи до оцінювання ефективності державної підтримки, аналізу політики (policy analysis), розроблення стратегій розвитку аграрного сектору та забезпечення продовольчої безпеки.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню здатності здійснювати критичний аналіз національної та міжнародної аграрної політики, застосовувати сучасний інструментарій економічних досліджень для оцінювання наслідків державного регулювання, обґрунтовувати напрями вдосконалення аграрної політики та розробляти науково обґрунтовані рекомендації щодо розвитку аграрного сектору в умовах глобалізації економіки.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	
Спеціальність	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» С1.01. Економіки	
Освітньо-наукова програма	Економіка підприємств та галузей національного господарства	
Освітній ступінь	доктор філософії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	не передбачено	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	12 год.
Самостійна робота	75 год.	130 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	5 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни - формування у здобувачів ступеня доктора філософії системи теоретичних знань, методологічних підходів та дослідницьких навичок щодо аналізу, оцінювання та вдосконалення аграрної політики в умовах глобалізації економіки, міжнародної інтеграції та сучасних глобальних викликів.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки» *відсутній*.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК) - Здатність ідентифікувати і розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей

СК03. Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Мати сучасні глибокі теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

ПРН 2. Глибоко розуміти загальні принципи та методи економічних наук, а також володіти методологією економічних наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці, прирощувати знання у сфері економіки з метою сприяння соціально-економічному розвитку.

ПРН 4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження в різних галузях економіки на різних рівнях (мікро-, мезо-, макрорівні) та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та технологій, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р		л	п	с.р
Тема 1. Еволюція аграрної політики України: інституційні трансформації та сучасні виклики	13	2	4	7	14		1	13
Тема 2. Аграрна політика: теоретичні засади, сутність та особливості формування в умовах глобалізації	18	4	6	8	15	1	1	13
Тема 3. Продовольча безпека та оцінювання результативності аграрної політики	17	4	6	7	15	1	1	13
Тема 4. Інструменти та механізми реалізації аграрної політики в умовах глобалізації економіки	16	4	4	8	15	1	1	13
Тема 5. Методологічні засади оцінювання рівня та ефективності державної підтримки аграрного сектору	16	4	4	8	16	1	2	13
Тема 6. Аграрна політика США: інституційна архітектура та сучасні трансформації	13	2	4	7	14		1	13
Тема 7. Спільна аграрна політика Європейського Союзу: еволюція, сучасні реформи та уроки для України	17	4	5	8	16	1	2	13
Тема 8. Міжнародні інститути та механізми регулювання агропродовольчих ринків і торгівлі	13	2	4	7	15	1	1	13
Тема 9. Євроінтеграційний вимір аграрної політики України	13	2	4	7	15	1	1	13
Тема 10. Сучасні виклики аграрної політики: сталий розвиток, кліматичні зміни, продовольча безпека та воєнні ризики.	14	2	4	8	15	1	1	13
Усього годин	150	30	45	75	150	8	12	130

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Еволюція аграрної політики України: інституційні трансформації та сучасні виклики	2
2.	Аграрна політика: теоретичні засади, сутність та особливості формування в умовах глобалізації	4
3.	Продовольча безпека та оцінювання результативності аграрної політики	4
4.	Інструменти та механізми реалізації аграрної політики в умовах глобалізації економіки	4
5.	Методологічні засади оцінювання рівня та ефективності державної підтримки аграрного сектору	4

6.	Аграрна політика США: інституційна архітектура та сучасні трансформації	2
7.	Спільна аграрна політика Європейського Союзу: еволюція, сучасні реформи та уроки для України	4
8.	Міжнародні інститути та механізми регулювання агропродовольчих ринків і торгівлі	2
9.	Євроінтеграційний вимір аграрної політики України	2
10.	Сучасні виклики аграрної політики: сталий розвиток, кліматичні зміни, продовольча безпека та воєнні ризики.	2
Разом		30

4. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз макроекономічних індикаторів розвитку аграрного сектору економіки України	4
2	Оцінювання продовольчої безпеки країни на основі системи показників та індикаторів	6
3	Оцінка ефективності та результативності державної підтримки сільського господарства	6
4	Оцінювання економічних наслідків застосування інструментів аграрної політики	4
5	Соціально-економічні аспекти реалізації аграрної та земельної реформи в Україні	4
6	Порівняльний аналіз механізмів державної підтримки аграрного сектору в США та Україні	4
7	Оцінювання можливостей адаптації механізмів Спільної аграрної політики ЄС в Україні	5
8	Аналіз впливу міжнародних інститутів на розвиток агропродовольчих ринків	4
9	Застосування моделей часткової рівноваги для аналізу аграрної політики (AGMEMOD)	4
10	Індикатори сталого розвитку аграрного сектору економіки України	4
Разом		45

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота 1. Теоретико-методологічні засади та механізми реалізації аграрної політики	35
2	Самостійна робота 2. Міжнародні аспекти та сучасні виклики аграрної політики в умовах глобалізації економіки	40
Разом		75

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист курсової роботи;
- самооцінювання;

- захисти практичних робіт;
- екзамен.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної роботи

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади та механізми реалізації аграрної політики		
Лекція 1.	ПРН 1, 2, 4. Знати теоретичні концепції, принципи та закономірності формування аграрної політики в умовах ринкових трансформацій і глобалізації економіки; еволюцію аграрної політики України, особливості її інституційного забезпечення та сучасні напрями розвитку; сутність, складові та критерії продовольчої безпеки, національні та міжнародні підходи до її оцінювання; економічні механізми та інструменти реалізації аграрної політики, їх вплив на функціонування агропродовольчих ринків і зовнішньоекономічну діяльність; методологічні засади оцінювання рівня та ефективності державної підтримки аграрного сектору, міжнародні підходи до її вимірювання та класифікації, зокрема відповідно до вимог СОТ та методології OECD. Уміти здійснювати критичний аналіз аграрної політики та її інституційного забезпечення, оцінювати результативність механізмів державного регулювання аграрного сектору та їх вплив на продовольчу безпеку, конкурентоспроможність і сталий розвиток; застосовувати сучасні методичні підходи до оцінювання рівня та ефективності державної підтримки сільського господарства; аналізувати обсяги, структуру та наслідки державного втручання в аграрний сектор з урахуванням міжнародних зобов'язань України; обґрунтовувати напрями вдосконалення аграрної політики та державної підтримки на основі результатів наукових досліджень, статистичного аналізу й міжнародного досвіду	-
Практична робота 1.		10
Лекція 2.		-
Практична робота 2.		10
Лекція 3.		-
Практична робота 3.		10
Лекція 4.		-
Практична робота 4.		10
Лекція 5.		-
Практична робота 5.		10
Самостійна робота 1.		20
Контрольна робота 1.		30
Всього за розділом 1		100
Модуль 2. Міжнародні аспекти та сучасні виклики аграрної політики в умовах глобалізації економіки		
Лекція 6.	ПРН 1, 2, 4. Знати теоретичні та інституційні засади формування аграрної політики провідних країн світу, насамперед США та Європейського Союзу; принципи, цілі та механізми функціонування систем державної підтримки аграрного сектору, зокрема в межах Farm Bill та Спільної аграрної політики ЄС; сучасні напрями трансформації аграрної політики в умовах екологізації економіки, реалізації Європейського зеленого курсу та досягнення кліматичних цілей; роль міжнародних інститутів і організацій у регулюванні агропродовольчих ринків, розвитку міжнародної аграрної торгівлі та забезпеченні	-
Практична робота 6.		10
Лекція 7.		-
Практична робота 7.		10
Лекція 8.		-
Практична робота 8.		10
Лекція 9.		-
Практична робота 9.		10
Лекція 10.		-

Практична робота 10.	продовольчої безпеки; особливості євроінтеграційних процесів у аграрному секторі України, напрями гармонізації аграрного законодавства та адаптації механізмів державної підтримки до вимог ЄС; сучасні глобальні та національні виклики розвитку аграрного сектору, включаючи зміни клімату, воєнні ризики, загрози продовольчій безпеці, демографічні та екологічні проблеми, а також систему економічних, соціальних і екологічних індикаторів сталого розвитку. Уміти здійснювати порівняльний аналіз моделей аграрної політики різних країн та інтеграційних об'єднань, оцінювати ефективність інструментів державного регулювання і підтримки аграрного сектору в міжнародній практиці; аналізувати вплив міжнародних інститутів, торговельних угод та інтеграційних процесів на розвиток агропродовольчих ринків; оцінювати наслідки євроінтеграції для аграрної політики України та можливості адаптації європейського досвіду до національних умов; визначати вплив сучасних глобальних викликів на розвиток аграрного сектору та продовольчу безпеку; обґрунтовувати стратегічні напрями вдосконалення аграрної політики на основі принципів сталого розвитку, результатів наукових досліджень та міжнародного досвіду.	10
Самостійна робота 2.		20
Контрольна робота 2.		30
Всього за розділом 2		100
Навчальна робота		$(P1+P2)/2*0,7 \leq 70$
Екзамен		30
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням з деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- Електронний навчальний курс з дисципліни «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки». URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4336>
- Кваша С. М., Діброва А. Д., Нів'євський О. В., Мартишев П. А. Аграрна політика: навчальний посібник. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Київ: НУБіП України, 2022. 316 с.
- Конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді на навчальному порталі НУБіП України eLearn - URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4336>
- Діброва А.Д., Діброва Л.В. Збірник задач для вивчення дисципліни «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії з економіки за спеціальністю 051 Економіка

(ОНП «Економіка підприємств та галузей національного господарства»). К.: НУБіП України, 2024. 58 с.

5. Чміль А.С. Методичні рекомендації щодо вивчення моделі AGMEMOD, Україно-німецький агрополітичний діалог; Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2019. 72 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Агакерімова Р. Вплив війни в Україні на національну та глобальну продовольчу безпеку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-53>.

2. Аграрна політика Європейського Союзу: виклики та перспективи: монографія // за ред. проф. Т. О. Зінчук. К: «Центр учбової літератури», 2019. 494 с

3. Аграрний сектор України: наслідки війни та перспективи відновлення. DLF attorneys-at-law. URL: <https://dlf.ua/en/ukraine-s-agricultural-sector-the-war-impact-and-recovery-prospects>.

4. Бойко В., Бойко Л. Продовольча безпека та ризики для аграрного виробництва під час війни в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-27>.

5. Вдовенко Л. Інструменти державної фінансової підтримки аграрного сектора в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-82>

6. Діброва А. Д., Крилов Я. О., Діброва Л. В., Діброва М. А. *Регулювання ринку зерна України в умовах глобальних викликів*: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2020. 160 с

7. Діброва А., Діброва Л., Чміль А., Діброва М., Гузь М. Моделювання впливу вартості мінеральних добрив на результативність виробництва й експорту кукурудзи з України. *Agricultural and Resource Economics*. 2022. Vol. 8. No.3. Pp. 123–152. <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.03.07>.

8. Долаючи обмеження: засади адаптивних рішень та систем: [монографія] / [А.Д. Діброва та ін.]; за ред. А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку адаптивних систем Київ, 2020. 896 с.

9. Електронна бібліотека НУБіП України. <https://nubip.edu.ua/node/17325>.

10. Жураковська Л. А. Ключові політики та заходи для підтримки аграрного сектора України в умовах воєнного стану. К.: НІСД, 2023. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-11/az_agrarnyi-sector30112023.pdf

11. Калетник Г. М., Гончарук І. В., Ємчик Т. В., Лутковська С. М. Аграрна політика та земельні відносини: підручник. Вінниця, ВНАУ, 2020. 307 с.

12. Кваша С.М., Діброва А.Д., Жемойда О.В. Аграрна політика: навчальний посібник. К.: Вид-во Ліра-К, 2018. 388 с.

13. Коритний О. (2021). Особливості аграрної політики ЄС: можливості для України. *Науковий вісник Полісся*, (2(21)), 52–56. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2\(21\)-52-56](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2(21)-52-56)

14. Лотиш О. Роль України на світовому ринку зерна: виклики і загрози. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-56>.

15. Матвеев М. Сільське господарство та ринок сільськогосподарських земель України: вплив війни. 2023. URL: <https://voxukraine.org/silске-gospodarstvo-ta-rynok-silskogospodarskyh-zemel-ukrayiny-vplyv-vijny>.

16. Негрей М., Тараненко А., Костенко І. Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи. *Economy and Society*. 2022. № 40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-38>.

17. Нейтер Р., Зоря С., Муляр О. Збитки, втрати та потреби сільського господарства через повномасштабне вторгнення. Kyiv School of Economics. 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/02/RDNA3_ukr.pdf.
18. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
20. Офіційний сайт Інформаційного агентства АПК-інформ. URL: <https://www.apk-inform.com>.
21. Офіційний сайт Німецько-українського агрополітичного діалогу. URL: <https://www.apd-ukraine.de>.
22. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва і розвитку. URL: www.oecd.org.
23. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <http://wto.org>.
24. Офіційний сайт Сільськогосподарської та продовольчої організації ООН. URL: http://www.fao.org/index_en.htm.
25. Пріоритети розвитку реального сектора в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України : аналіт. доп. / [О. В. Собкевич, А. В. Шевченко, В. М. Русан та ін.]; за загальн. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2024. 104 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.03>
26. Про аграрні ноти: Закон України від 22.02.2024 р. № 3586-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text>.
27. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>.
28. Про зерно та ринок зерна в Україні : Закон України від 04.07.2002 р. № 37-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-15#Text>.
29. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року : Закон України від 18.10.2005 р. № 2982-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2982-15#Text>.
30. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-p#Text>.
31. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>.
32. Русан В., Жураковська Л. Ключові виклики для аграрного сектору та основні завдання державної аграрної політики на 2025 рік. К.: НІСД, 2025. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2025-03/az_agrarna_politika_210325.pdf.
33. Старікова Л. Спільна аграрна політика ЄС і завдання України в контексті євроінтеграції (план наближення політик і гармонізації законодавства). ГО Аграрний союз України. URL: http://www.aau.org.ua/media/publications/1891/files/CAP_2023_03_17_08_01_05_308554.pdf.
34. Українське сільське господарство у воєнний час. *Transnational Institute*. URL: <https://www.tni.org/uk/article/ukrainian-agriculture-in-wartime> (дата звернення: 25.05.2024).
35. Формування біоекономічного потенціалу сільського господарства України в умовах ризиків кліматичних змін /за ред. А.Д. Діброва; Національний університет біоресурсів і природокористування України. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. 256 с.
36. Юхименко П. І. Економічна аграрна політика: курс лекцій. Біла Церква, БНАУ. 2020. 121 с
37. Anderson K. (2016). *Agricultural Trade, Policy Reforms, and Global Food Security*. New York: Palgrave Macmillan US. URL: <https://doi.org/10.1057/978-1-137-46925-0>.

38. Barral S, Detang-Dessendre C (2023). Reforming the Common Agricultural Policy (2023–2027): multidisciplinary views. *Rev Agric Food Environ Stud* 104(1):47–50. <https://doi.org/10.1007/s41130-023-00191-9>
39. Dibrova, A., & Dibrova, L., Chmil, A., & Dibrova, M. (2022). Forecasting the consequences of the cost of mineral fertilisers on the development of the corn market in Ukraine using AGMEMOD models. *Ekonomika APK*, 29(3), 23–41.
40. El Bilali H., Ben Hassen T. (2022). Disrupted harvests: how Ukraine – Russia war influences global food systems – a systematic review. *Policy Studies*. P. 1–26. URL: <https://doi.org/10.1080/01442872.2024.2329587>.
41. Henry C Taylor (2019). *Agricultural Economics*. Publisher: Wentworth Press, 334 P.
42. Johan Swinnen (2018). *The Political Economy of Agricultural and Food Policies* (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). 276 p.
43. OECD (2022). The impacts and policy implications of Russia’s aggression against Ukraine on agricultural markets. <https://www.oecd.org/ukrainehub/policy-responses/the-impacts-and-policy-implications-of-russia-s-aggression-against-ukraine-on-agricultural-markets-0030a4cd/#biblio-d1e804>.
44. Redman Graham, John Nix (2018). *Pocketbook for Farm Management for 2019*. 49th Edition. Published by The Pocketbook, 2 Nottingham Street, Melton Mowbray, Leicestershire LE13 1NW, U.K.
45. Ronald Kay, William Edwards, Patricia Duffy (2019). *Loose Leaf for Farm Management* 9th Edition Publisher: McGraw-Hill Education; 9 editio, 496 P.
46. Socioeconomic impacts of Russian invasion of Ukraine: A multiregional assessment for Europe / M. Á. Almazán-Gómez et al. *Journal of Regional Science*. 2023. URL: <https://doi.org/10.1111/jors.12676>.
47. Teixeira da Silva J., Koblianska I., Kucher A. Agricultural production in Ukraine: An insight into the impact of the Russo-Ukrainian war on local, regional and global food security. *Journal of Agricultural Sciences, Belgrade*. 2023. Vol. 68, no. 2. P. 121–140. URL: <https://doi.org/10.2298/jas2302121t>.
48. The impact of Russia-Ukraine conflict on global food security / F. Lin et al. *Global Food Security*. 2023. Vol. 36. P. 100661. URL: <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2022.100661>.
49. The Russia-Ukraine war decreases food affordability but could reduce global greenhouse gas emissions / H. van Meijl et al. *Communications Earth & Environment*. 2024. Vol. 5, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1038/s43247-024-01208-x>
50. Vincent H. Smith, Ed., Joseph W. Glauber, Ed., Barry K. Goodwin, Ed. (2018). *Agricultural Policy in disarray*. American Enterprise Institute. 298 P.